

רע"פ 10017/17 - א מ נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 10017/17

לפני:

כבוד השופט א' שהם

המבקש:

א מ

נ ג ד

המשיבה:

מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, מיום 19.11.2017, בעפ"ג 26352-08-17, שניתן על ידי כב' הרכב השופטים: א' טל - נשיא; ד' מרשק מרום; ו-ש' בורנשטיין

בשם המבקש:

עו"ד גל שר טוב

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' הרכב השופטים: א' טל - נשיא; ד' מרשק מרום; ו-ש' בורנשטיין), בעפ"ג 26352-08-17, מיום 19.11.2017. בגדרו של פסק הדין, נדחה ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום בכפר סבא (כב' השופטת מ' גרינברג), בת"פ 62101-07-14, מיום 18.07.2017.

בד בבד עם הבקשה לרשות ערעור, הוגשה בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר שהושת על המבקש. בהחלטתי מיום 25.12.2017, הוריתי על עיכוב ביצוע עונש המאסר, עד אשר תוכרע הבקשה לרשות הערעור.

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום מתוקן, המייחס לו את ביצוע העבירות הבאות: תקיפה הגורמת חבלה של ממש, לפי סעיף 380 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); ואיומים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין.
3. בכתב האישום המתוקן נמסר, כי במועדים הרלוונטיים היו המבקש ומר י א (להלן: המתלונן), שהוא דודו של המבקש, בסכסוך עסקי על רקע עבודתם בתחום של הכנת מצבות.
- מעובדות כתב האישום המתוקן עולה, כי ביום 15.09.2013 שעה 10:00 או בסמוך לכך, הגיעה הגב' מרים גרודר (להלן: מרים) לבית הקברות "פרדס חיים" בעיר כפר סבא, כדי לשוחח עם המתלונן לצורך רכישת מצבה. באותו מעמד, פנו המבקש ואחיו למרים ואמרו לה, כי "המצבות שהמתלונן מכין לא טובות ומתפרקות". בתגובה, ביקש המתלונן מהשניים לעזוב את המקום, ואף פנה לאביהם מ, כדי שיבקש מילדיו לחדול מהתנהגותם. בעקבות זאת, תקף המבקש את המתלונן, בכך "שנתן לו אגרופים בראש", תוך שהמתלונן זועק לעזרה. "בתגובה, אמר מ למתלונן 'מגיע לך', בעוד הנאשם [המבקש] ממשיך להכות את המתלונן, הפילו לרצפה ובעט בו ובגופו". לאחר שמרים ביקשה מהמבקש כי יחדול ממעשיו, "הלך הנאשם [המבקש] וחזר עם קרש בידו ואמר למתלונן: 'אני אביא לך עברין שידקור אותך ואת המשפחה שלך'". כתוצאה ממעשי המבקש, נקרעה חולצתו של המתלונן, ונגרמו לו שריטות בראשו ובמצחו, ושריטות במרפק ימין.
4. ביום 15.02.2015, הורשע המבקש, על פי הודאתו, במסגרת הסדר טיעון, בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום המתוקן. המבקש הופנה על ידי בית משפט השלום אל שירות המבחן לשם הכנת תסקיר מבחן בעניינו. בתסקיר המבחן נאמר, כי "נוכח קשייו [של המבקש] לשתף פעולה עם שירותינו, כשניתק עמנו כל קשר, כשמאמציו לאתר לא צלחו, אין בידינו לבוא בהמלצה שיקומית בעניינו, בכלל זה, לעניין הרשעתו בדיון". לעניין העונש, צוין בתסקיר כי ענישה מוחשית בדמות של מאסר מאחורי סורג ובריאח עלולה להביא להידרדרות במצבו הרגשי של המבקש, "במיוחד כשהיה עליו להתמודד עם תנאי המאסר ואוכלוסיית בית הסוהר". על יסוד האמור, המליץ שירות המבחן בעניינו של המבקש על הטלת עונש מאסר, אותו יוכל לרצות בדרך של עבודות שירות.
- לאחר קבלת תסקיר המבחן על אודות המבקש, ולצורך קביעת התאמתו של המבקש לריצוי מאסר בפועל על דרך של עבודות שירות, הופנה המבקש על ידי בית משפט השלום אל הממונה על עבודות השירות (להלן: הממונה). כמו כן, נעתר בית משפט השלום לבקשת ב"כ המבקש, לקבלת תסקיר משלים בעניינו של המבקש.
- בתסקיר המבחן המשלים נמסר, כי המבקש לא התייצב לפגישה אליה זומן באמצעות בא כוחו, אולם צוין, כי משיחה שקוימה עם אימו של המבקש, נמסר לשירות המבחן כי המבקש אינו חש בטוב ולכן לא הגיע לפגישה. עוד נאמר בתסקיר, כי חרף מאמציו של שירות המבחן לנסות ולהיפגש עם המבקש עד למועד הדיון, בחר המבקש שלא לענות לטלפון, ונמנע מליצור קשר עם שירות המבחן ביוזמתו. על יסוד האמור, לא בא שירות המבחן בהמלצה נוספת בעניינו של המבקש, מעבר להמלצתו בעניין העונש, מיום 16.09.2015.

בתאריכים: 20.03.2016; 17.07.2016; 20.12.2016; וב-02.04.2017, התייצב המבקש בפני הממונה,

בלא מסמכים רפואיים מתאימים ועדכניים. בחוות הדעת מטעם הממונה נאמר, כי "על פי חוות דעת רופא [המבקש] אינו כשיר באופן זמני לביצוע עבודות שירות וזאת עד להמצאת מסמכים רפואיים עדכניים. [המבקש] קיבל הסבר מה עליו להביא. עד לרגע זה לא התקבל כל מסמך. בשלב זה לאור חוות דעת רופא שב"ס לא ניתן להשימו במסגרת עבודות שירות".

ביום 02.04.2017, קבע בית משפט השלום (כב' השופט מ' קרשן), כי ניתנת למבקש הזדמנות אחרונה "להמציא את כל הדרוש לממונה על עבודות השירות". ביום 11.06.2017, הבהיר בית משפט השלום (כב' השופט מ' גרינברג), כי:

"בתיק זה ניתנו לנאשם [המבקש] הזדמנויות רבות לקבלת חוות דעת מממונה. שמעתי טיעוני הצדדים, ואכן במשך תקופה הנאשם [המבקש] לא היה כשיר פיזית לבצע עבודות שירות, אך מעבר לכך נראה כי הנאשם [המבקש] לא מטפל בעניינו ברצינות הראויה, והמסמכים שהציג בפני הממונה בהזדמנות האחרונה מלמדים לשיטתו על כשירות לבצע עבודות שירות, לא די בהם כדי להביא את הממונה לכדי שינוי דעתו. עוד למדתי מחוות דעת הממונה העדכנית כי הנאשם [המבקש] הגיע למקום ועזב ללא אישור".

יחד עם זאת, קבע בית משפט השלום, כי מאחר שכב' השופט מ' קרשן נענה לבקשות הדחייה הקודמות של ב"כ המבקש, ומאחר שהתיק הגיע אל הישורת האחרונה, הטיעונים לעונש יידחו שוב, לצורך קבלת חוות דעת נוספת בעניינו של המבקש, מטעם הממונה. בית משפט השלום הבהיר, כי המבקש יתייצב אצל הממונה ויגיש מסמכים רפואיים מפורטים וחתומים, המלמדים על כשירותו הפיזית לבצע עבודות שירות; וככל שהמבקש יגיש מסמכים חסרים או לא יפעל בשיתוף פעולה מלא עם הממונה, "ייוקף הדבר לחובתו". ביום 09.07.2017, נמסרה הודעה על אי התייצבותו של המבקש בפני הממונה על עבודות השירות. בהודעה נאמר, כי המבקש זומן לראיון התאמה לעבודות שירות, בהתאם להוראת בית המשפט, וחרף האמור, הלה לא התייצב לראיון. נמסר בהודעה, כי מסיבה זו, לא הועברה חוות דעת הממונה אל בית משפט השלום, כפי הנדרש.

5. ביום 18.07.2017, ניתן גזר דינו של בית משפט השלום. בית משפט השלום נתן את דעתו לשני תסקירי שירות המבחן אשר הוגשו בעניינו של המבקש; לחומרת העבירות שביצע המבקש; ולפסיקה הנוהגת, ולאחר זאת קבע כי מתחם העונש ההולם בעניינו של המבקש ינוע "בין מספר חודשי מאסר שניתנים לריצוי בעבודות שירות ועד 10 חודשי מאסר".

לצורך קביעת עונשו של המבקש בגדרי המתחם, התייחס בית משפט השלום לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, ובכלל זה לחלוף הזמן מעת ביצוע העבירות; לעובדה כי המבקש לא היה מעורב במעשים דומים נוספים; למצבו הבריאותי הקשה של המבקש; ולטיעוני ב"כ המבקש, לפיהם "קשיים אישיותיים לא אפשרו לנאשם [המבקש] לשתף פעולה כנדרש עם הגורם הטיפולי". בהמשך, קבע בית משפט השלום, כי בנסיבות דנן לא ניתן להטיל על המבקש עונשים החורגים לקולה ממתחם הענישה, שאופיים שיקומי וטיפולי. בית משפט השלום הטעים, בהקשר זה, כי:

"הנאשם [המבקש] ניצל את הסבלנות ואורך הרוח של בית המשפט, שהפנה פעם אחר פעם את עניינו לממונה, תוך בזוז של משאבים וזמנו של בית המשפט וגם כשכבר נדמה היה שלא ניתן להיעתר יותר לבקשות ההגנה, נוכח הצהרות בדבר כשירותו הפיזית של הנאשם [המבקש], וניתנה לנאשם [המבקש] הזדמנות נוספת ואחרונה, לא השכיל לנצל אף לא אחת מההזדמנויות שניתנו לו. התנהלות זו נזקפת לחובתו".

לאחר זאת, הבהיר בית משפט השלום, כי "לו הייתה מונחת בפניי חוות דעת ממונה חיונית, הגם שאין בכך כדי להמעיט בחומרת מעשי הנאשם [המבקש], הייתי סבורה שיש מקום להטיל על הנאשם [המבקש] מאסר שלא בדרך מאסר ממש ברף מירבי, אין לנאשם [המבקש] להלין בעניין זה אלא על עצמו". לאור האמור, קבע בית משפט השלום כי עונשו של המבקש ימוקם ב"סמוך לתחתית המתחם", וגזר על המבקש את העונשים הבאים: 3 חודשי מאסר לריצוי בפועל; 6 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המבקש עבירה בה הורשע מסוג פשע, למשך 3 שנים; 3 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המבקש עבירה בה הורשע מסוג עוון, למשך 3 שנים; וקנס כספי בסך ₪ 3,000 או 30 ימי מאסר תמורתו.

6. המבקש הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי, אשר כוון כלפי חומרת העונש. במסגרת הערעור נטען, כי שגה בית משפט השלום כאשר זקף לחובתו של המבקש את אי התאמתו לרצות מאסר על דרך של עבודות שירות, שכן באותה העת סבל המבקש מבעיות בריאותיות קשות שמנעו ממנו לבצען. עוד נטען בערעור, כי שגה בית משפט השלום בקובעו, כי התנהגותו של המבקש בכל הקשור להתייצבותו בפני הממונה, הייתה "מתחמקת ומזלזלת". במהלך הדיון שהתקיים בפני בית המשפט המחוזי, הציג ב"כ המבקש חוות דעת רפואית, מיום 27.07.2017, תשעה ימים לאחר מתן גזר הדין נשוא הערעור, לפיה "המערער [המבקש] בדרך כלל בריא, ללא מחלות כרוניות, ללא טיפול תרופתי קבוע וללא רגישות לתרופות. באופן ללא עדות למחלות כרוניות ואין מניעה לביצוע פעילות גופנית מתאימה לבני גילו".

7. ביום 19.11.2017, דחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של המבקש. בית המשפט המחוזי עמד על העובדה כי האישור הרפואי שהוצג לפניו, לא הוצג בפני הממונה ובפני בית משפט השלום, אשר גזר את דינו של המבקש לפני הוצאת האישור. בית המשפט המחוזי הוסיף וקבע, כי "תוכנו של האישור תמוה בעינינו, שכן נכתב בו שהמערער [המבקש] בדרך כלל בריא וללא מחלות כרוניות וללא טיפול תרופתי, דבר הסותר את האישורים הרפואיים ששימשו את הממונה על עבודות שירות בקביעתו שהמערער [המבקש] לא כשיר לבצע עבודות שירות בגלל כאבים בבטנו מזה תקופה ארוכה". בית המשפט המחוזי הבהיר, כי אין מקום ליתן למבקש הזדמנות נוספת להתייצב בפני הממונה ולהציג בפניו חוות דעת רפואית נוספת, וזאת לאור התנהלותו של המבקש בהליכים שהתקיימו בעניינו, כאשר ניצל לרעה את ההזדמנויות החוזרות ונשנות שנתן לו בית משפט השלום, להוכיח את כשירותו לבצע עבודות שירות. בית המשפט המחוזי דחה את טענות המבקש בדבר חומרת העונש, בקובעו כי "גם אם המערער [המבקש] לא היכה בקרש את המתלונן, הרי האלימות שגילה כלפיו לפני שהפיל אותו לרצפה ואחרי שהפיל אותו לרצפה, מצדיקה ריצוי מאסר מאחורי סורג ובריא, במיוחד כאשר המערער [המבקש] לא מסייע לממונה להציב אותו בעבודות שירות". בית המשפט המחוזי נתן את דעתו לנסיבות המקלות של המבקש, לרבות הודאתו ונסיבותיו האישיות, ואף הדגיש, כי נסיבות אלה אף לא נעלמו מעיניו של בית משפט השלום. בהמשך, ציין בית המשפט המחוזי, כי תסקיר שירות המבחן שניתן בעניינו של המבקש, אינו חיוני כלל ועיקר, וכי שירות המבחן הגדיר את רמת הסיכון שצפויה מהמבקש להישנות התנהגות אלימה במצבי דחק כ"רמת סיכון בינונית". לאחר זאת, הבהיר בית המשפט המחוזי, כי "אמנם שירות המבחן המליץ להטיל על המערער [המבקש] עונש מאסר על דרך של עבודות שירות, כפי שחשב בית משפט קמא להטיל, אך לא בא בהמלצה שיקומית בעניינו וכאשר נדחה הדיון על מנת לקבל תסקיר משלים לגבי המערער [המבקש], לא שיתף פעולה המערער [המבקש] עם שירות המבחן, למרות שהוזמן להתייצב בפניו גם באמצעות אימו וניתק את הקשר עם שירות המבחן". על יסוד האמור, דחה בית המשפט המחוזי את הערעור, וקבע כי המבקש ירצה את עונש המאסר מאחורי סורג ובריא, כפי שקבע בית משפט השלום.

הבקשה לרשות ערעור

8. בבקשה לרשות ערעור המונחת לפניי, משיג המבקש על חומרת העונש שהושת עליו. המבקש טוען לקיומם של שיקולי צדק המצדיקים את התערבותו של בית משפט זה, אף אם מדובר בבקשת רשות ערעור הנוגעת לחומרת העונש. המבקש טוען, כי שגה בית המשפט המחוזי עת הסתייג מתוכנו של האישור הרפואי שהוצג בעניינו; ועת התעלם מהעובדה כי משנת 2016, השתפר מצבו של המבקש, והוא כשיר לבצע עבודות שירות. לשיטת המבקש, לא עלה בידו לספק אישור שניסוחו יתאים ללשון האמור בחוות דעתו של הממונה, אולם האשמה לכך נעוצה ב"יכוחים של אגו בין רופאים", ובעובדה כי "הם [הרופאים] אינם מצויים ברזי הממונה על עבודות השירות וממאנים לרשום את שהוא מבקש". לטענת המבקש, על בית משפט זה להביע את עמדתו העקרונית, באשר ל"השלכות הנדרשות באשר לקביעות הקשורות בדרישות הממונה על עבודות השירות מהבחינה של נוסח האישור הרפואי המתבקש על ידו כאשר מי שממלא את האישורים הרפואיים הינם רופאי המשפחה ורופאי קופ"ח המטפלים בנאשמים ולא מבינים ולא מכירים את הרגישויות והניואנסים שעומדים למבחן במקרה כגון דא". בהמשך, טען המבקש כי שגה בית המשפט המחוזי משלא התייחס לכך שנפלה "טעות עובדתית מהותית" בגזר דינו של בית משפט השלום. לשיטתו, בית משפט השלום ייחס למבקש, שלא בצדק, שימוש בפועל והכאה של המתלונן באמצעות קרש, עובדה אשר הביאה להחמרה בקביעת מתחם הענישה ובקביעת העונש שהוטל על המבקש במסגרתו. המבקש הוסיף וטען, כי הטלת מאסר בפועל, עלולה לגורם למבקש "נזק והתדרדרות במצו הנפשי - כפועל יוצא, אי קבלת הבקשה תוביל לפגיעה אנושה בהליך שיקומו של המבקש ומצבו הכלכלי שלו ושל הוריו אותם הוא מפרנס ומסייע למצבו הרפואי המורכב של אביו". לאור האמור, גורס המבקש כי יש ליתן לו רשות ערעור, לקבל את ערעורו לגופו, ולהורות על השבתו אל הממונה על עבודות השירות כדי שיבחן פעם נוספת את כשירותו לבצע עבודות שירות, ולחילופין, "לקבוע כבר עתה, כי יוכל הוא, על פי האישורים הרפואיים המצורפים לבצע את עבודות השירות".

דיון והכרעה

9. הלכה היא, כי רשות ערעור ב"גלגול שלישי" שמורה למקרים חריגים בלבד, בהם מתעוררת שאלה משפטית כבדת משקל או סוגיה רחבת היקף, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים להליך; או למקרים בהם מתעורר חשש מפני עיוות דין מהותי או אי צדק שנגרם למבקש (רע"פ 8438/17 כיאל נ' מדינת ישראל (30.10.2017); רע"פ 5244/17 תורג'מן נ' מדינת ישראל (12.09.2017); רע"פ 6869/17 פילברג נ' מדינת ישראל (11.09.2017)). לאחר שעייתי בבקשת רשות הערעור ובנספחיה, הגעתי לכלל מסקנה, כי הבקשה אינה עומדת באמות המידה האמורות, שכן מדובר בעניינו הפרטי של המבקש, ואין מתעורר חשש לעיוות דין או לחוסר צדק שנגרם לו. אוסיף עוד, כי מדובר בבקשה הנוגעת לחומרת עונשו של המבקש, וכידוע הוא כי בקשות מסוג זה אינן מצדיקות, ככלל, מתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי", אלא במקרים חריגים בהם חלה סטייה קיצונית בעניינו של המבקש, ממדיניות הענישה הנהוגה במקרים דומים (רע"פ 6481/17 לחאם האלה נ' מדינת ישראל (02.11.2017); רע"פ 10116/16 דסוקי נ' מדינת ישראל (24.1.2017); רע"פ 4512/15 הרוש נ' מדינת ישראל (6.7.2015)). דומני, כי עונשו של המבקש, אינו חורג כהוא זה ממדיניות הענישה המקובלת בעבירות מסוג זה. די בכך כדי לדחות את הבקשה לרשות הערעור.

10. למעלה מן הצורך, אוסיף כי לאחר שבחנתי את כלל הנסיבות, הגעתי לידי מסקנה כי דין הבקשה להידחות אף לגופו של עניין. מעיון בפסק דינו של בית המשפט המחוזי, ניכר כי דחיית הערעור התבססה על תסקיר שירות המבחן שאינו חיובי בעיקרו; ועל התנהלותו של המבקש בפני הממונה, אשר במשך תקופה ארוכה נמנע מהצגת אישור רפואי מתאים, המעיד על כשירותו לבצע עבודות שירות. יש להזכיר, כי בית משפט השלום הביע את נכונותו לאפשר למבקש לרצות מאסר על דרך של עבודות שירות, ואף גילה סבלנות אין קץ, שעה שנתן למבקש הזדמנויות רבות להציג בפני הממונה מסמכים רפואיים לבחינת כשירותו של המבקש. נראה, כי המבקש לא השכיל לנצל אף לא אחת מההזדמנויות

שניתנו לו, ואין לו להליון, בעניין זה, אלא על עצמו. זאת ועוד, ניכר כי התנהלותו של המבקש אל מול הממונה על עבודות השירות, כשלעצמה, אינה מאפשרת להסתפק בריצוי עונש מאסר בדרך זו. אשר לטענה כי בית משפט השלום ייחס למבקש בגזר דינו "שימוש בפועל והכאה של המתלונן באמצעות קרש", קבע, בצדק, בית המשפט המחוזי כי "גם אם המערער [המבקש] לא היכה בקרש את המתלונן, הרי שהאלימות שגילה כלפיו לפני שהפיל אותו לרצפה ואחרי שהפיל אותו לרצפה, מצדיקה ריצוי מאסר מאחורי סורג ובריח", ולא ראיתי צורך להוסיף על כך. כאמור, לא מצאתי כי בנסיבות אלה, נגרם למבקש עיוות דין או כי קיים חשש לחוסר צדק שהיה מנת חלקו. סבורני, כי העונש שהושת על המבקש הוא, בסופו של יום, ראוי ומאוזן, ואינו מצדיק כל התערבות בו.

11. סוף דבר, הבקשה לרשות הערעור נדחית בזאת, וכפועל יוצא מכך מתבטלת החלטתי, מיום 25.12.2017, בדבר עיכוב ביצוע עונשו של המבקש.

המבקש יתייצב לריצוי עונשו, ביום 13.02.2018, עד השעה 10:00 בימ"ר הדריס, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון, ועותק מהחלטה זו. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה היום, ז' בשבט התשע"ח (23.1.2018).

ש ו פ ט